

РЕЦЕНЗИЯ

От доцент, д-р Ралица Мирчева, департамент Изящни изкуства, НБУ,

относно научният труд на тема:

„Физиономия, езотерично огледало на лицето в портрета”

на докторанта Лулзиме Нуредин Османи за придобиване на научната степен „доктор” по професионално направление

8.2. Изобразително изкуство

Дисертационният труд на тема **“Физиономия, езотерично огледало на лицето в портрета”** на Лулзиме Нуредин Османи се състои от увод, три глави, заключение и библиография от 88 източника в общо 240 страници и приложение със снимков материал на авторски разработки.

Докторантката Лулзиме Османи е художник – график, който работи в областта на портретната рисунка и твори в областта на абстрактното изкуство, това е и една от причините тя да избере настоящата тема. Средата, в която до сега е живяла и творила – мюсюлманското общество в Македония, я мотивира да направи това изследване, а именно тезата, че: „.....в мюсюлманската духовна култура съществува една догматична забрана за изобразяване на конкретен образ на божествени и духовни лица. Творците от тази общност спазвайки този догматичен канон, волю или не откриват алтернативни форми за изявата на техните творчески намерения. Една от тези форми е абстрактното изкуство.“ , според нея.

Цел на тази дисертация е изследване причините за тази забрана и логичното ѝ обяснение. Да покаже ползите, до които води тя, като най-важната според авторът е, че **“провокира търсене на изследователите в тази област, което им дава възможност да открият истинската същност на „Твореца“.**”

В настоящата дисертация се прави опит да се анализират различните фактори, съпътстващи изобразяването и реализацията на абстрактната представа на асоциативно рисуване, която се занимава с художественото отражение на портрета в параметрите на неговото графично представяне.

Темата на изследването, е да се представи портрета като съвкупност от специфични елементи, които са открити и групирани в разнообразни форми на композиции, за да се разгледат в контекста на тяхната изначална същност, свързана с портрета в изобразителното изкуство.

Тъй като изследването е насочено конкретно към графичния портрет, целта на дисертационния труд, е да се анализират различните форми на конструиране при изграждането му и ефектите появяващи се от различните техники на реализация в графиката.

В **Увода** се очертават актуалността и същността на изследваната тема, целта и задачите.

В Първа глава **„Създаване на обоснована конструкция, необходима за реализирането на конкретното намерение на автора на произведението“** проследява понятията от авторска гледна точка като „хармония“, „композиция“, „езотерика“ и необходимостта от тяхното използване в това изследване. Прави се анализ на мюсюлманската догма за конкретността на образа в духовен аспект и влиянието му в областта на изкуството.

Във Втора глава **„Философско – естетичните размери на портрета и неговото разширяване в света на художника“** представя портрета като естетическо отражение на същността на лицето. Набляга се на графиката като част от визуалното изкуство, история на печата, както и се разглеждат много от техниките на графиката и дигитално печатане. Тази част посветена на графиката би стояла по-добре в Приложението. Интересен момент в тази глава, е разглеждането на Лулзме Османи на велики художници, които изучават лицето като неразделна част от творенията от класиката до модернизма, а именно:

Рембранд, Пикасо, Ешер и съвременните автори Крипа и Х. Исени. Би било добре, ако дисертантката беше включила и повече визуални материали, които да подкрепят тази част от втора глава.

В Трета глава „**Реципрочността между психологията на индивида и творческия портрет**“, докторантката използвайки техники на графичното изкуство е направила опит да представи идеята на екзотеричната физиономия и деформирания портрет като едно предизвикателство за образа на самия индивид и човешкото общество. Според авторката: „Деформираните портрети се стремят да създадат едно артистично социално пространство на философското действие, което ще създаде възможност за поставяне на връзка между културата и езотериката, между вътрешното и външното . . .“

Заключението защитава изведените резултати от изследването и прави необходимите обобщения, на този етап от написването на дисертацията.

Всичко изложено до тук ми дава основание да дам положителна оценка на дисертационния труд на Лулзиме Нуредин Османи.

08.01.2017 г.
гр. София

Доц. д-р Ралица Мирчева